280031

Anul I. 7-8 EXEMPLARUL 2 LEI Timişoara, Sâmbătă 16 Iulie 1932.

VREREA

Director: Ion Stoia-Udrea

Redacţia şi Administraţia: Timişoara, I., Str. E. de Savoya 4.

Abonamente: 120 lei anual; 10 lei lunar.

:—: Apare săptămânal :—:

Scrisoare din Berlin

Germania in ajunul războiului civil

Berlin, 11 Iulie.

Din strada de alături se aud impuşcături tot mai dese. Strigăte se întretaie, cresc puternice până când se formează un vălmăsag haotic de sunete, ţipete amestecate cu sgomote de impuşcături, flueràturi stridente şi uneori câte-un vaet ascuţit ca un tăiş de lamă. Apoi la un moment dat începe să se mulcomească vălmăşagul de sunete şi atunci se distinge clar răpăitul sec al unei mitraliere pusă în funcţiune. Apoi tace şi ea. Şi după câteva minute vardistul din colţ opreşte un moment circulaţia, ca să lase trecerea liberă maşinelor încărcate cu răniţi.

In timpul aceasta pe sub fereastra mea lumea forfoteşte văzându-şi de treburi, doar gardistul din colţ pare ceva mai nervos ca de obiceiu. Nimeni nu se nelinişteşte de cele ce se petrec alături, în strada vecină. S'a obişnuit toată lumea cu aceste ciocniri cari se repetă zilnic, de multe ori simultan în mai multe puncte ale oraşului. Un grup de 5-6 hackenkreuz-işti se intâlneşte la o cotitură cu câţiva comunişti şi ciocnirea e gata. Apar revolverele, grupurile se majorează ca din pământ, se ridică baricade şi gloanţele curg cu nemiluita. Cândva apare poliţia, ca să facă „ordine"... de multe ori cu mitraliera, căci alt mijloc nu este.

Aşa este la Berlin, aşa la Munchen, aşa la Drezda, aşa în toate oraşele Germaniei. Dela un capăt la altul al ţării ciocnirile se ţin lanţ, când hitlerişti, când comuniştii rămânând stăpâni pe teren. Poliţia se amestecă, să-şi facă datoria, însă fără energie, caşi când şi-ar da seama că aceste desordini se produc cu consimţământul tacit al celor ce au datoria supremă să garanteze ordinea, caşi când ar începe să-şi dea seama că toate sforţările ei nu vor putea să întârzie ceia ce trebue să vină: anarhia.

Trăim aici într'o atmosferă de adevărat război civil. Hitleriştii după comunicarea decretului de liberă purtare a uniformelor au devenit de o agresivitate extraordinară. Făţiş îşi cheamă sub arme acum trupele de asalt pentru a deschide o luptă generală impotriva muncitorilor comunişti. Mai mult, ei au început să agite impotriva guvernului, pe care îl acuză de slăbiciune fiindcă nu desfiinţează definitiv partidul comunişt. Iar dacă guvernul nu are curajul să facă aceasta, — spun naţional-socialiştii, — atunci ei vor „face ordine". Vor goni guvernul lui Papen, — afirmă ei, — şi cu mitralierele vor curăţi Germania sudică de „bandele comuniste".

Intretimp comuniştii se organizează militàreşte şi se inarmează şi ei, ca pentru a da o luptă definitivă cu trupele lui Hitler. Intreagă Germania este astăzi un vulcan în plină fierbere, care din moment în moment poate erumpe.

In acelaş timp peste toată germania s'a lăţit ştirea că guvernul Papen duce tratative cu fostul moştenitor de tron şi impreună cu hitleriştii pregăteşte o cât mai grabnică reintegrare a vechei monarhii aristocrate, deci o reinviere a vechiului militarism german, agresiv şi încrezut. Fireşte că aceasta înseamnă în acelaş timp deslănţuirea unui nou 1914, din ale cărui rezultate tragice iunkerii germani nu au vrut să inveţe nimic. Această ştire, — a reintegrării monarhiei, — în mod firesc a produs o şi mai vie nervozitate în sânul organizaţiilor de stânga, astfel că acestea încep să se pregătească pentru o disperată opunere armată.

Aceasta este situaţia reală a germaniei astăzi. Pe deoparte infumurarea hitleriştilor, susţinuţi de marii capitalişti, pe de altă parte mizeria mereu crescândă a maselor muncitoreşti oltoite de comunism, împing evenimentele în mod fatal spre o deslănţuire incendiară. Războiul civil pare de neînlăturat, şi izbucnirea lui poate să fie doar chestie de zile.

H. Breckner.

Culturale

Epilogul P. E. N. Cluburilor

Congresul din acest an al P. E. N. Cluburilor, ţinut la Budapesta, după cum se ştie, a luat sfârşit, fără fi a adus un rezultat pozitiv. De aceia am fost curioşi să ştim că ce vor spune delegaţii, când se întorc acasă.

Nu ştim ce vor fi spus ceilalţi, însă secretarul general al Pen-Clubului din România, d-l Emanuil Bucuţa nu a spus nimic. Adecă, în articolul său din numărul trecut al „României Literare", — a vorbit despre frumuseţile Academiei de ştiinţe din Budapesta, reproducând lungime de o coloană discursul lui Berzeviczy în care acela făcea istoricul edificiului (probabil în lipsă de alt subiect), — însă despre Pen-Cluburi nu a vorbit nimic. Ori noi eram curioşi să aflăm ceva dela d-sa tocmai despre aceste Pen-Cluburi, şi mai ales despre cel din Ungaria, unde, — să fim sinceri, — s'au petrecut unele lucruri foarte neplăcute pentru inaltul areopag literar. S'a întâmplat anume, cel puţin noi aşa ştim, că în urma purtării imposibile şi a tendinţelor de heghemonie a clicei de „scriitori" alcătuită din „talente" ca Arhiducele Iosif, Contesa Bethlen, Rado Antal (cel mai prost traducător literar dela Moise incoaci), Berzeviczy şi Pekár, întreagă garda scriitorilor moderni şi serioşi s'au retras din Pen-Club. Printre cei retraşi sunt cele mai reale forţe literare ale Ungariei de azi, un Karinthy, un Nagy Endre, Kosztolányi, Babits, Harsányi Zs., Kolodányi, Zilari, şi alţii, in total 60. Cu un cuvânt absolut toţi scriitori reprezentativi ai Ungariei de azi.

Despre aceasta însă d-l Bucuţa nu ne povesteşte nimib. Probabil fiindcă i-s'a părut mai interesant discursul d-lui Berzeviczy despre marile descoperiri istorice făcute asupra intemeerii Academiei de ştiinţe din Budapesta!

Pentru învăţătorii-ajutori.

Ministerul instrucţiunii având în vedere că sunt numeroşi învăţători ajutori, cu situaţia neclarificată, în învăţământ, a hotărât să acorde tuturor acestora un examen de lichidare.

Examenul se va ţine la 20 Septembrie, iar înscrierea se face până la 1 Septembrie la inspectoratele respective.

Economice

Operaţiunile cu devize.

In urma consfătuirilor avute cu reprezentanţii băncilor, Banca Naţională a venit eri cu o dispoziţiune care constitue un prim pas sensibil în direcţiunea înlesnirei lichidării operaţiunilor de devize.

Se ştie că, până în prezent băncile nu aveau alt drept decât să înainteze Băncii Naţionale tabloul cu cererile de devize ale clienţilor lor, rămânând ca Banca Naţională, dupe ce da aprobările pe care le credea de cuviinţă, să emiţă cecuri pentru fiecare client în parte.

Prin dispoziţia luaţă eri de Banca Naţională, se hotărăşte că, începând de la 4 Iulie crt. băncile să aibă dreptul de a emite ordine de plată pentru devizele aprobate.

In fapt formalităţile se vor îndeplini în modul următor:

Băncile înaintează Băncii Naţionale tabloul cu cererile de devize ale clienţilor lor.

Banca Naţională, după ce aprobă sumele pe care le crede de cuviinţă fiecărui client, comunică băncilor suma globală aprobată pentru întregul tablou, iar băncile la rândul lor repartizează clienţilor sumele aprobate şi emite ordinele de plată cuvenite în suma corespunzătoare aprobată de Banca Naţională.

Banca Naţională emite din nou bonuri de cassă.

Comitetul de direcţie al Băncii Naţionale a hotărât reluarea operaţiunilor cu bonurile de cassă în următoarele condiţiuni:

1. Bonurile de cassă vor fi emise numai în favoarea băncilor.
2. Valoarea lor va fi de cel puţin cinci milioane lei.
3. Vor fi emise pe termen de trei luni şi vor produce o dobândă de 2 la sută pe an.
4. Bonurile de casă cari vor fi prezentate la plată înainte de scadenţă nu vor beneficia de dobândă.

In Japonia începe inflaţia

Având în vedere criza economică extraordinar de acută ce bântue în Japonia, guvernul din Tokio a prezentat Joi parlamentului două proecte de legi, cari după o foarte scurtă discuţie au şi fost votate. Primul deschide curs liber inflaţiei şi însărcinează guvernul ca în locul sunei de 120 milioane yeni, puşi în circulaţie prin legea de emesiune, să facă noui emisiuni până la suma de un miliard de yeni, fără acoperire.

Al doilea proect condiţionează exportul devizelor de aprobarea guvernului.

Ambele legi au intrat în vigoare pe ziua de Vineri.

Cel mai mare deficit din istoria statelor lumii.

Cu ocazia încheerii anului financiar la 30 Iunie a. c. bilanţul Statelor Unite din America a fost încheiat cu un deficit de 2900 milioane dolari, deci circa 500 miliarde lei.

Acesta este cel mai mare deficit, pe care l-a avut vre-odată vre-un stat în timp de pace. Cauzele principale ale deficitului rezidă pe de-oparte în scăderea cu 33% a veniturilor şi urcarea cu 20% a cheltuelilor.

Deficitul anului trecut a fost de 900 milioane dolari.

Umorul bănăţean

„Strâmtoarea“

Pornise rumânul cu var la „pustă“. Incărcase bine carul, cât abia-l puteau duce boii îngreuiaţi de belşugul de iarbă al începului de vară. Prin făgaşul tăiat de apă ce slujia de obraţ, roţi-le troncăniau în osiile prealungi, iar rumânul când împiedeca, când despiedeca. Era singur şi trebuia să răstocească cum poate prin hăucurile muntelui, prin ogaşe strâmte şi pline de bolovani, văgăuni înguste, unde cele patru roţi nu merg nici când „abarabar“, şi în fiecare moment se poate răsturna carul sau frânge vre-o roată.

Dar înfsârşit, mai cu bine, mai cu rău, mai asvârlind câte- suduitură d'alea grele, mai fluerând, tot împiedecând şi despiedecând, a scăpat cumva cu carul citav şi cu boii sănătoşi dintre munţi. Când a eşit apoi la rustă a răsuflat uşurat. Şi-a făcut omul cruce şi a mulţămit lui Dumnezeu că a scăpat teafăr până aci. C'apoi de-acum incolo vine pusta: Drumuri „ca pielea“, să tot mergi pe ele. Nici tu ogaş, nici tu peatră! Aşa a pornit agale, lăsând boii în voia lor. Inaintea lui obraţul se întindea larg şi neted, fără urmă de ridicătură, nici de şanţ. Ba după un mers de câteva ore, când rumânul voi să poposească de amiaz, cât se uită roată nu văzu nici măcar un copac care să-i dea o ţâră de umbră până mânâncă. Nimic, decât lanuri nesfârşite de grâne bătând în copt şi ici colo câte-o şirincă de cucuruz verde închis. Nici o movilă, nici o vale, cât vezi cu ochii.

Era cald şi boii începuseră să cam scoată limba. Rumânul cocoţat în car sub cergă tot apărându-se de muşte incepuse să aţipească.

Şi nu se pomeni de-abinelea decât după ce boii porniseră în adevărată goană. De streche pasămi-te se zuitase rumânul şi numai acum şi adus aminte, după ce boii atinşi o porniseră în fugă printre lanuri. Dădu să sară din car, însă nu cuteză, căci boii fugiau prea tare. Se gândi un moment că-i lasă să fugă, că odată tot stau ei, dar nici nu sfârşi bine gândul când se simţi deodată luat pe sus şi asvârlit înante între boii opriţi locului ca prin minune. Intr'un slog un pociumb abia eşit din pământ făcuse tot pocinogul. Roata de om îl luase nainte, s'a oprit frângându-se, boii au smucit şi în momentul acela şi proţapul s'a s'a frânt frumuşel în două.

Rumânul se sculă cumva dintre boi, se pipăi pe la şale şi se uită lung la proţapul şi roata frântă.

Fluerâ una a pagubă apoi nu se putut reţine:

— Au, bătu-mi-te-ar Dumnezeu *„strâmtoare“*, că la bun loc te mai aflai!...

Jur împrejur, cât vedeai cu ochii nici urmă de şanţ sau de dâlmă, nici un copac barem care să dea un strop de umbră...

Ed. „VREREA“ Tip. Csendes.
Timişoara.